

The background is a colorful illustration of a library or study. On the left, a woman with long brown hair, wearing a teal dress, is sitting and writing in a book with a pen. On the right, a man with dark hair, wearing a blue sweater, is sitting on the floor reading a book. The room is filled with stacks of books, some with titles like 'THE HISTORY', 'TURKISH', and 'GREEK'. There are also coffee cups on a table, a small statue on a shelf, and a window in the background.

33°

Διεθνές Συνέδριο
Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Ελληνισμός, Ελληνικός πολιτισμός και Εκπαίδευση: από την αρχαιότητα μέχρι το 1821 και η εξέλιξή τους στο νέο ελληνικό κράτος

Πάτρα, 22-24 Οκτωβρίου 2021

Διαδικτυακά μέσω Zoom

τηλ/fax: +30-2610993855

Website: <http://ipode.gr>

e-mail: 33synedrio@ipode.gr

Διοργάνωση:

Ινστιτούτο Πολιτισμού, Δημοκρατίας και Εκπαίδευσης (Ι.ΠΟ.Δ.Ε.)

Παντελής Γεωργογιάννης
Επιμέλεια

33ο Διεθνές Συνέδριο
με κριτές

**Ελληνισμός,
Ελληνικός πολιτισμός και Εκπαίδευση:**

**από την αρχαιότητα μέχρι το 1821 και
η εξέλιξή τους στο νέο ελληνικό κράτος**

Πάτρα, 22-24 Οκτωβρίου 2021

Επιστημονική σειρά:
Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση

Πρακτικά Συνεδρίων 48

Πάτρα, 2022

Όλα τα αντίγραφα υπογράφονται από τον κάτοχο του copyright.

Copyright ©: Παντελής Γεωργογιάννης

Ινστιτούτο Πολιτισμού, Δημοκρατίας και Εκπαίδευσης

Διεύθυνση: Αντωνίου Οικονόμου 8, 26504 Άγιος Βασίλειος, Πάτρα
Τηλ: 2610993855
<http://www.ipode.gr>
E-mail: ipode@ipode.gr

Τίτλος : Ελληνισμός, Ελληνικός πολιτισμός και Εκπαίδευση: από την αρχαιότητα μέχρι το 1821 και η εξέλιξή τους στο νέο ελληνικό κράτος

**Επιστημονική
σειρά:** Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση
Πρακτικά συνεδρίων 48

**Ηλεκτρονική
στοιχειοθεσία:** Καρβέλη Ευγενία

ISBN: 978-618-85920-0-1

ISSN: 2732-7094

σ.σ. 452, σχήμα 17,5 X 25 εκ.

Όλα τα κείμενα δημοσιεύονται με ευθύνη των συγγραφέων τους

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο, χωρίς σχετική άδεια του κατόχου του Copyright.

Επιστημονική Επιτροπή

Πρόεδρος:

Γεωργογιάννης Παντελής, *τ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών*

Αντιπρόεδρος:

Πανταζής Σπύρος, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*

Μέλη:

Baros Wassilios, *Professur für Bildungsforschung, Paris Lodron Universität Salzburg*

Βλαχάδη Μαρία, *Δρ. Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών*

Δροσινού-Κορέα Μαρία, *Επίκουρη Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης στη Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου*

Ζωγόπουλος Ευστάθιος, *Δρ. Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης 46ης Περιφέρειας Αθήνας*

Ηλιοπούλου Κωνσταντίνα, *ΕΔΙΠ Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*

Καινούργιου Ελένη, *Δρ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Επίκουρη Καθηγήτρια ΑΤΕΙ Ηπείρου*

Καλεράντε Ευαγγελία, *Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας*

Καμαρούδης Σταύρος, *Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας*

Κουνέλη Βασιλική, *Δρ. Παιδαγωγικών, Φιλολόγος*

Κυπριανού Δέσποινα, *Δρ. Πανεπιστημίου Πατρών, Εκπαιδευτικός, Αποσπασμένη στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου*

Μάγος Κωνσταντίνος, *Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*

Μαλαφάντης Κωνσταντίνος, *Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος Παιδαγωγικής Εταιρίας Ελλάδας*

Μήτσης Ναπολέον, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*

Μπάκας Θωμάς, *Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*

Παπαδάκη Πολυξένη, *Καθηγήτρια Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών*

Παπαδόπουλος Γιώργος, *Δρ. ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Φιλολόγος, Μουσικός στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*

Σκούρτου Ελένη, *Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου*

Σταυρόπουλος Αναστάσιος, *Δρ. Τμήματος Μέσων Επικοινωνίας και Πολιτισμού της Σχολής Διεθνών Σπουδών Επικοινωνίας και Πολιτισμού Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Φραγκούλης Ιωσήφ, *Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*

Φυριπής Εμμανουήλ, *Ομότιμος Καθηγητής ΠΤΔΕ Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*

Οργανωτική Επιτροπή

Γεωργογιάννης Παντελής, *τ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών*
Καρβέλη Ευγενία, *Φιλολόγος, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Τμήματος Φιλολογίας*
Πανεπιστημίου Πατρών με ειδίκευση στις κλασικές σπουδές
Λουκοπούλου Αγγελική, *Φιλολόγος, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια ΕΑΠ στις*
επιστήμες της αγωγής
Μελιτζάνη Ειρήνη, *Πτυχιούχος Τμ. Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Πάτρας,*
MSc στις Επιστήμες της Αγωγής
Θεοδωρακοπούλου Σταυρούλα, *Πτυχιούχος ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών,*
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών
Κουνέλη Βασιλική, *Δρ. Παιδαγωγικών, Φιλολόγος*
Κορέση Νικολέττα, *Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Κάτοχος ΜΔΕ στη Γλωσσολογία και*
Διδακτική της Γλώσσας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Από τις ανακοινώσεις που θα παρουσιαστούν στο συνέδριο, όσες κριθούν δημοσιεύσιμες θα συμπεριληφθούν στα πρακτικά, τα οποία εκδίδονται στην επιστημονική σειρά “Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση”

Περιεχόμενα

Πρόλογος	9
Αρχαίος Ελληνικός Κόσμος	15
Η επίκληση των προγόνων στην Αθήνα του 4 ^{ου} αιώνα π.Χ.: συμβολή στη διαμόρφωση της ταυτότητας της πόλης	17
<i>Μπαρτζώκα Αλεξάνδρα</i>	
Η υποβρύχια δραστηριότητα στον αρχαίο ελληνικό κόσμο	27
<i>Παλάντζας Γ. Ιωάννης</i>	
Το κίνημα της Επιστημονικής Ιστοριογραφίας του Θουκυδίδη	39
<i>Αμοργιανιώτη Ειρήνη</i>	
Πυθαγόρας: Το έργο και η επίδρασή του στην εξέλιξη της μαθηματικής επιστήμης	53
<i>Ευθυμίου Ελευθέριος - Ευθυμίου Μαρίνα-Σταυρούλα</i>	
Η μαθηματική θεωρία του Πυθαγόρα και η συμβολή του στην μουσική	71
<i>Γεωργίου Στάλω</i>	
Σφαιριστικά παιχνίδια στην αρχαία Ελλάδα	87
<i>Γκουρνέλης Παύλος</i>	
Σόλων: το μεταρρυθμιστικό έργο του ως διαχρονικό παράδειγμα «ευνομίας»	99
<i>Παπαχρυσόστομος Αθηνά</i>	

Βυζαντινά χρόνια **115**

Το χρονικό της πτώσης της Πόλης 117

Ζαρκαδούλας Ανδρέας

Στα βυζαντινά χρόνια - 7ος αι.: Ο μονοθελητισμός ως λύση για την αποκατάσταση της θρησκευτικής και πολιτικής ενότητας της αυτοκρατορίας. Ο ρόλος των πατριαρχών 129

Διαμαντίδης Αντώνιος

Το οικοδόμημα της ελληνικής διαχρονίας στην τριλογία της Μαυροειδή-Παπαδάκη: 141

Η Ιστορία της βυζαντινής περιόδου ως ενδιάμεσος κρίκος μεταξύ αρχαίας και νεότερης Ελλάδας 141

Αγγελάκη Ρόζη-Τριανταφυλλιά

Η σχέση κράτους και εκκλησίας επί Μ. Κωνσταντίνου και Ιουστινιανού και η αντίδραση του πρώτου μοναχισμού 159

Σταυρογιαννόπουλος Αναστάσιος

Οι Βυζαντινές σφραγίδες ως κάτοπτρο του Μεσαιωνικού Ελληνισμού 171

Βασιλείου-Seibt Αλεξάνδρα-Κυριακή

Περίοδος Τουρκοκρατίας **183**

Ο αρχιμανδρίτης Αμβρόσιος Φραντζής ως ιστορικογράφος της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 185

Ζαχαριουδάκης Φιλάρετος

Η συνύπαρξη οικουμενικότητας και ελληνικού Γένους στο θεσμό του Πατριαρχείου 195

Σταυρογιαννόπουλος Αναστάσιος

Η επιρροή του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού στο συνταγματισμό του Ρήγα Φεραίου και του Αδαμαντίου Κοραή 207

Πολοξένη Παπαδάκη

Μεταεπαναστατική περίοδος 221

- Τα σχολικά κτήρια - οικήματα της Ύδρας κατά την καποδιστριακή περίοδο (1828-1831) 223
Μανωλάκος Η. Προκόπης
- Η αγωγή, η ατομικότητα, η μόρφωση και η εποπτική διδασκαλία μέσα από τις σελίδες του Παιδαγωγικού περιοδικού «Πρόοδος»- Χανιά 1901-02 235
Μπάκας Θωμάς - Παπακωνσταντίνου Θωμάς
- Η παιδεία και η εκπαίδευση του ελληνισμού μετά την ελληνική επανάσταση του 1821-1917 249
Μαρνέρη Ευγενία
- Το αίτημα της ελληνικότητας και η αναζήτηση μιας νέας εθνικής ταυτότητας στην Ελλάδα των αρχών του 20ου αιώνα 261
Κουμουνδούρος Ιωάννης Πρόδρομος
- Το αποτύπωμα του ελληνισμού στο νεοελληνικό θέατρο: μια επισκόπηση 267
Γεωργίου Ελένη
- Η γέννηση της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα μετά την επανάσταση του 1821 281
Μέμος Κωνσταντίνος
- Το Μεταρρυθμιστικό Διάταγμα του 1856 και η απήχησή του στο Βασίλειο της Ελλάδας και στους ελληνορθόδοξους και μουσουλμάνους υπηκόους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας 295
Καρεπίδης Κ. Ιωακείμ
- Ελληνική στρατιωτική αγωγή και εκπαίδευση: Πυλώνες διατήρησης του Ελληνισμού στη Νεότερη Ιστορία της Ελλάδας. Σημαντικές προσωπικότητες που αγωνισθήκαν για τη διατήρηση του ελληνισμού. 319
Κυριακίδης Μάριος
- Η ανάδυση του εβραϊσμού στην ελληνική δημόσια ζωή: οι κρητικές εβραϊκές κοινότητες 333
Ματθαίου Όλγα

Παιδαγωγικά θέματα 345

Διδάσκοντας τα Ελληνικά με βιωματικό τρόπο στο σχολείο 47 της Μαριούπολης	347
<i>Καλτσούνη Παρασκευή</i>	
Η μουσειοπαιδαγωγική και ο εκπαιδευτικός ρόλος των ιστορικών μουσείων	357
<i>Κουσκούτη Βασιλική</i>	
Μουσική εκπαίδευση: μια ιστορική προσέγγιση	369
<i>Γεωργοπούλου Αρσινόη</i>	
Διαδοχική Ερευνητική Αξιολόγηση της Διδασκαλίας και των Επιδόσεων των μαθητών στα Μαθηματικά: Μια διερευνητική προσέγγιση σε μαθητές της Ε' Δημοτικού	379
<i>Πολίτης Κωνσταντίνος</i>	
Διαδοχική αξιολόγηση της διδασκαλίας και των επιδόσεων των μαθητών στο μάθημα των Αγγλικών: Μια ερευνητική προσέγγιση σε μαθητές του δημοτικού σχολείου	397
<i>Ρίνης Δημήτριος</i>	
2.5. Υπόθεση της έρευνας	402
Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην μετά COVID-19 εποχή: προκλήσεις και προοπτικές	413
<i>Μαρνέρη Ευγενία</i>	
Μαθητές με Μαθησιακές δυσκολίες: απαίτηση διαφοροποιημένης διδασκαλίας;	427
<i>Σόλαρης Ιωάννης - Χρονοπούλου Αθανασία</i>	
Αποδίδοντας μουσικά τον Όμηρο του Καβάφη	441
<i>Ντούρου Μαρία</i>	

Πρόλογος

Αξιότιμες ακροάτριες και ακροατές, εισηγήτριες και εισηγητές,

σας καλωσορίζω στις εργασίες του 33ου διεθνούς συνεδρίου με θέμα «Ελληνισμός, Ελληνικός πολιτισμός και εκπαίδευση: Από την αρχαιότητα μέχρι το 1821 και η εξέλιξή τους στο νέο ελληνικό κράτος». Σας εύχομαι να απολαύσετε τις παρουσιάσεις που θα πραγματοποιηθούν, ώστε κλείνοντας αυτό το συνέδριο να έχουμε πάρει κάτι από αυτό που ονομάζουμε ελληνική γλώσσα, ελληνική δημιουργία και ελληνισμός.

Στο παρόν συνέδριο κλήθηκαν ως κεντρικοί ομιλητές, αποδέχθηκαν την πρόκληση και θα μιλήσουν βάσει προγράμματος οι εξής:

1. Η κ. Βασιλείου-Seibt Αλεξάνδρα-Κυριακή, αναπληρώτρια καθηγήτρια του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η οποία θα εισηγηθεί το θέμα: «Οι βυζαντινές σφραγίδες ως κάτοπτρο του μεσαιωνικού ελληνισμού».
2. Ο κ. Βαρβούνης Εμμανουήλ, καθηγητής του τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, ο οποίος θα κάνει εισήγηση με θέμα: «Η παιδευτική αξία του ελληνικού λαϊκού πολιτισμού: προβληματισμοί, σκέψεις και απόψεις».
3. Η κ. Μπαρτζώκα Παναγιώτα, επίκουρη καθηγήτρια του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών, η οποία θα εισηγηθεί το θέμα: «Η επίκληση των προγόνων στην Αθήνα του 4ου αιώνα π.Χ.: συμβολή στη διαμόρφωση της ταυτότητας της πόλη».
4. Η κ. Παπαχρυσόστομου Αθηνά, αναπληρώτρια καθηγήτρια του τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών, η οποία θα παρουσιάσει το θέμα: «Σόλων: το μεταρρυθμιστικό έργο του ως διαχρονικό παράδειγμα ευνομίας».
5. Ο κ. Νιώτης Γρηγόρης, πρώην Υφυπουργός Εξωτερικών, ο οποίος θα κάνει εισήγηση με θέμα: «Ο ελληνισμός ως διαχρονική διασπορά».
6. Η κ. Τζιβάρα Παναγιώτα, επίκουρη καθηγήτρια του τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, η οποία θα κάνει εισήγηση με θέμα: «Η πρόσληψη του οθωμανοκρατούμενου Ελληνισμού από Έλληνες φοιτητές και πτυχιούχους του πανεπιστημίου της Πάδοβας (17ος-18ος αι.)».

7. Ο κ. Μαριολάκος Ηλίας, ομότιμος καθηγητής του τμήματος Γεωλογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ο οποίος θα κάνει εισήγηση με θέμα: «Η αρχαιότητα της ελληνικής μυθολογίας και της ελληνικής γλώσσας. Μια γεωμυθολογική προσέγγιση».

Έχουμε, λοιπόν, μαζί μας πανεπιστημιακούς από τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας, τους οποίους ευχαριστώ πάρα πολύ που τιμούν με την παρουσία τους το συνέδριό μας καθώς θα φωτίσουν με τις ομιλίες τους θέματα του ελληνοισμού.

Φιλοδοξία μας ήταν με αφορμή τη συμπλήρωση των 200 χρόνων από την επανάσταση του 1821 να οργανώσουμε ένα συνέδριο για τον ελληνοισμό, το οποίο δε θα επικεντρώνεται μόνο στους κατακτητές αλλά στον ίδιο τον ελληνοισμό. Αν αυτό τελικά επιτευχθεί, θα είμαστε σε θέση να το εκτιμήσουμε καλύτερα με την ολοκλήρωσή του.

Στο χρονικό αυτό διάστημα κατά το οποίο ζούσε ο ελληνικός λαός στον ελλαδικό, στον μεσογειακό χώρο και στον χώρο του Ευξείνου Πόντου, διέθετε ως γλώσσα την ελληνική, μια ανεξάντλητη και ανεπανάληπτη μυθολογία, και μια μοναδική θρησκεία, χαρακτηριστικό της οποίας είναι η ελευθερία, ο ανθρωποκεντισμός, η δημιουργία και η δημοκρατικότητα. Καμία άλλη θρησκεία στην ιστορία της ανθρωπότητας δεν μοίρασε τα δικαιώματα του ανδρός και της γυναίκας τόσο δημοκρατικά όσο η ελληνική θρησκεία. Σε καμία άλλη χώρα και σε κανέναν άλλο πολιτισμό δεν επινοήθηκε η δημοκρατία παρά σε ένα πολιτισμό που οι θεοί θεωρούσαν ότι οι άνδρες και οι γυναίκες οφείλουν να έχουν τα ίδια δικαιώματα. Με αυτά τα στοιχεία και τις προϋποθέσεις ο ελληνοισμός δημιούργησε τον ανεπανάληπτο ελληνικό πολιτισμό.

Στο όποιο διάστημα έζησε ο ελληνικός λαός, στο όποιο διάστημα μιλούσε την ελληνική γλώσσα, στο όποιο χρονικό σημείο εμφανίστηκε η θρησκεία του, δεν υπήρξε πάντα ως ενιαίο κράτος, υπήρξε όμως διαχρονικά ως ενιαίο έθνος. Για άγνωστο επομένως αριθμό αιώνων έζησε ως έθνος ελεύθερο, αλλά χωρισμένο σε πόλεις-κράτη, με τη θρησκεία του, τη μυθολογία του, την ταυτότητά του, αλλά και με πολεμικές συγκρούσεις ενίοτε μεταξύ των πόλεων, αλλά ενωμένο όταν υπήρχε εξωτερικός κίνδυνος.

Το 141 π.Χ. το ελληνικό έθνος υποδουλώνεται και χάνει για πρώτη φορά στην ιστορία ύπαρξής του την ελευθερία του από εξωτερικό κατακτητή. Η κατοχή της Ελλάδας από τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία συνεχίζεται μετά τη διαμελισμό της το 330 και μέχρι το 1453 από την ανατολική ρωμαϊκή αυτοκρατορία (Βυζάντιο), με επίσημη θρησκεία τον χριστιανισμό, θρησκεία, η οποία κατέστη από τους αυτοκράτορες για δικούς τους λόγους επίσημη θρησκεία της αυτοκρατορίας και έθεσε σε διωγμό τον ελληνοισμό της ελληνικής θρησκείας.

Πιο συγκεκριμένα, ο Ιουστινιανός αποφάσισε αφενός να υιοθετηθεί η ελληνική γλώσσα ως γλώσσα της αυτοκρατορίας, καθώς κυριαρχούσε στους λαούς της σε αντίθεση με την λατινική την οποία δε γνώριζαν οι περισσότεροι πολίτες, έτσι ώστε να μπορέσει να διοικηθεί το κράτος. Έθεσε αφετέρου ως στόχο να εξαλείψει τους Έλληνες πιστούς της ελληνικής εθνικής θρησκείας και να εξαφανίσει κάθε δυνατότητα ελληνικής παιδείας στην αυτοκρατορία του. Έτσι, οι Έλληνες δεν επιτρέπεται να αναφέρουν τη λέξη Έλληνα και έλληνίζειν, ούτε να φανερώσουν την ελληνική τους καταγωγή. Η Εκκλησία του χριστιανισμού συνέπλευσε και συνεργάστηκε στενά με την εξουσία του Ιουστινιανού, καθώς και όλων των άλλων αυτοκρατόρων του Βυζαντίου που ακολούθησαν, και στοχοποίησε κάθε Έλληνα και καθετί ελληνικό. Εντός της βυζαντινής αυτοκρατορίας δεν υπήρχε η δυνατότητα κάποιος να είναι Έλληνας και να μην είναι χριστιανός. Επομένως,

αν δεν ήταν χριστιανός, δε μπορούσε να ζει ως Έλληνας στην ανατολική ρωμαϊκή αυτοκρατορία του Βυζαντίου, αλλά ως παραβάτης. Παραβάτης ονομάστηκε και ο μοναδικός αυτοκράτορας της ανατολικής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας του Βυζαντίου ο Ιουλιανός (361-363), ο οποίος προσπάθησε να εφαρμόσει στο κράτος του το αρχαίο ελληνικό πνεύμα και την ελληνική παιδεία. Έτσι, εκατομμύρια άνθρωποι δεν έμαθαν ποτέ την αλήθεια για τον Ιουλιανό. Έπρεπε να περάσουν 1658 χρόνια για να αποκατασταθεί το όνομά του και να καταχωρηθεί στην Ιστορία του Ελληνικού Έθνους το 2021 από «Ιουλιανός ο παραβάτης» ως «Ιουλιανός ο Μέγας» και ως αυτοκράτορας που είχε συμβάλει στην υιοθέτηση και στήριξη του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής παιδείας.

Στην ανατολική ρωμαϊκή αυτοκρατορία του Βυζαντίου απαγορεύτηκαν όλα για όσα οι Έλληνες ήταν και είναι και σήμερα ακόμα υπερήφανοι. Απαγορεύτηκαν μετά από 1000 χρόνια επιτυχούς λειτουργίας οι Ολυμπιακοί αγώνες. Σταμάτησε η λειτουργία του πρώτου πανεπιστημίου της ανθρωπότητας στην Αθήνα, σύμφωνα με το οποίο δημιουργήθηκε το χομπουλτιανό πανεπιστήμιο στην Αναγέννηση και ακολούθησαν στην ίδια μορφή και οργανωτική δομή όλα τα πανεπιστήμια της ανθρωπότητας. Απαγορεύτηκαν οι φιλοσοφικές σχολές και αναγκάστηκαν σε εξορία οι ιδρυτές και οι λειτουργοί τους. Καταστράφηκαν τα θέατρα και τα μνημεία. Κάηκε η βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας. Δολοφονήθηκε η πρώτη γυναίκα καθηγήτρια πανεπιστημίου της ανθρωπότητας, η Υπατία. Το ανατολικό ρωμαϊκό κράτος συμμαχεί με τον Αλάρικο και τον οδηγεί προς την Ελλάδα για προφανείς λόγους. Ιερείς μαζί με τους Γότθους και τον Αλάρικο καταστρέφουν την Ακρόπολη.

Μετά την πτώση και κατοχή της ανατολικής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και της Κωνσταντινούπολης το 1453 από τους Οθωμανούς, ο Ελληνισμός βρίσκεται για ακόμα μια φορά υπόδουλος σε έναν νέο και επώδυνο κατακτητή για σχεδόν τετρακόσια χρόνια με τη χριστιανική εκκλησία να είναι στο πλευρό της νέας σουλτανικής εξουσίας. Με την απελευθέρωση του 1821 απελευθερώθηκε και ιδρύθηκε το νέο ελληνικό κράτος χωρίς όμως περιουσία και εκτάσεις σε γη, αφού κατά την διάρκεια της βυζαντινής και οθωμανικής αυτοκρατορίας οι εκτάσεις είχαν περιέλθει στην ιδιοκτησία της χριστιανικής εκκλησίας, ενώ το πρόβλημα αυτό φαίνεται να μην έχει κλείσει ακόμα.

Ένας εορτασμός με αφορμή τα 200 χρόνια από την ελληνική επανάσταση θα έπρεπε, κατά την άποψή μου, να επικεντρώνεται περισσότερο στην ιχνηλάτηση του διαχρονικού ελληνισμού παρά στους κατακτητές. Θα είναι χρήσιμο, για παράδειγμα, να αναδειχθεί και να συζητηθεί κάθε περίπτωση και ενέργεια που έχει διαπραχθεί, ώστε να κατορθώσει ο ελληνισμός, το ελληνικό πνεύμα και ο ελληνικός πολιτισμός να επιβιώσει κατά τα 1962 χρόνια της υποδούλωσης στους διάφορους κατακτητές. Επίσης, θα είναι χρήσιμο να γίνονται εκδηλώσεις γνωριμίας για τον αγώνα όλων των σημαντικών Ελλήνων που συνέβαλαν στη δημιουργία και διάσωση του ανθρωπιστικού ελληνικού μοντέλου διαβίωσης. Θα είναι μια ευκαιρία η εκκλησία να παραδεχτεί πως άλλο ελληνισμός και άλλο χριστιανισμός, πως Έλληνες δεν είναι μόνο όσοι είναι χριστιανοί ορθόδοξοι, και ακόμα πως χριστιανισμός και ελληνισμός δεν είναι όροι ταυτόσημοι.

Η ορθόδοξη χριστιανική θρησκεία δεν αποτελεί χαρακτηριστικό του ελληνισμού, καθώς Έλληνες δεν είναι μόνο οι ορθόδοξοι, όπως είπαμε. Ήταν και είναι Έλληνες, επίσης, αυτοί που αισθάνονται και εμφορούνται από τις αξίες του ελληνισμού και του ελληνικού πολιτισμού, ανεξάρτητα από θρησκείες, κοινωνικά επίπεδα, χρώμα ή πολιτικές πεποιθήσεις. Ο ελληνισμός δεν είναι υποσύνολο μιας όποιας θρησκείας, αλλά βρίσκεται πέρα και πάνω

από θρησκείες, θρησκευτικά δόγματα και πολιτικές ιδεολογίες. Με την παρουσίαση της ουσίας του ελληνισμού ενισχύεται η διαχρονική πορεία και η υπόστασή του αλλά και κατ' επέκταση η ταυτότητα και η υπόσταση των σύγχρονων Ελληνίδων και Ελλήνων.

Δε θέλω να σας κουράζω άλλο, θέλω όμως να επισημάνω ακόμα και τούτο.

Οι μονοθεϊστικές θρησκείες του Χριστιανισμού και του Μουσουλμανισμού, σε συνδυασμό με την πολιτική της ενιαίας ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, την διαχωρισμένη σε δυτική ρωμαϊκή και ανατολική ρωμαϊκή-βυζαντινή αυτοκρατορία και στη συνέχεια της Οθωμανικής αυτοκρατορίας αποτέλεσαν ανεξάρτητα από τις όποιες διαφορές μεταξύ τους το ενεργό πολιτικό μείγμα μονοθεϊστικών θρησκειών και αυτοκρατορικών πολιτικών συστημάτων δημιουργώντας από την έναρξη λειτουργίας του ρωμαϊκού κράτους, κυρίως όμως από τον 3ο μέχρι το τέλος του 17ου/αρχές 18ου αιώνα αυτό που στην συνείδηση της ανθρωπότητας σήμερα, αλλά και διαχρονικά, είναι καταχωρημένο ως μεσαιώνας. Κάθε θρησκεία και κάθε πολιτικό σύστημα κρίνεται από τις συνθήκες διαβίωσης των κοινωνιών που δημιουργούνται και από τα αποτελέσματα που προκύπτουν για τον άνθρωπο και τον ανθρωπισμό. Με βάση αυτό το κριτήριο κρίνεται το έργο και η προσφορά του ελληνικού πολιτισμού για τις αξίες που δημιούργησε για χιλιετίες με παραγόμενο προϊόν αυτό που ονομάζεται ελληνικός ανθρωποκεντρικός πολιτισμός και λειτούργησε μέχρι τον 3ο περίπου μ.Χ. αιώνα. Από την εποχή αυτή και κατά την διάρκεια του μεσαίωνα, μέχρι τον 18ο αιώνα, ο ελληνισμός και ο ελληνικός πολιτισμός παρέμεινε φιμωμένος αλλά αναγκαίος για τις αυτοκρατορίες, τους σουλτάνους και τις ανταγωνιστικές μονοθεϊστικές θρησκείες του χριστιανισμού και του μουσουλμανισμού που συνεργάζονταν με τους κατακτητές Ρωμαίους και Τούρκους, και παρέμεινε, επίσης, ζων με κάποιες εκλάμψεις στην διαχρονική του πορεία, για να ξαναπαρουσιαστεί πάλι μέσω του γαλλικού και του ελληνικού διαφωτισμού. Η ανθρωπότητα αισθάνθηκε την ανάγκη και είχε τη βούληση να αλλάξει τη ροή και τη φιλοσοφία ζωής της μεσαιωνικής ανθρωπότητας, η οποία λειτούργησε σύμφωνα με το πολιτικοθρησκευτικό μείγμα, που προαναφέραμε, χωρίς να απευθυνθεί στον «ανθρωποκεντρισμό» και στον «φιλανθρωπισμό» των θρησκειών που τα στελέχη των προπαγανδίζουν σήμερα, αλλά στον π.Χ. ελληνικό πολιτισμό. Αυτό σημαίνει ότι οι μονοθεϊστικές θρησκείες και τα πολιτεύματα που αναπτύχθηκαν με τη συνεργασία τους, δεν ικανοποιούσαν την ανθρωπότητα. Για να επέλθει, λοιπόν, η αλλαγή και να επιτευχθεί η έξοδος από τον μεσαίωνα ήταν αναγκαίο να οργανωθεί ο γαλλικός και ο ελληνικός διαφωτισμός. Ο διαφωτισμός, όμως, δε στηρίχθηκε στις κατά τα άλλα «θεοσεβείς και θαυματοποιές αξίες» των μονοθεϊστικών θρησκειών και των «φωτισμένων» ηγετών των αυτοκρατοριών, αλλά στη σπουδή των αρχαίων ελληνικών γραμμάτων, της ελληνικής παιδείας, της ελληνικής μυθολογίας, του ελληνισμού και της ελληνικής θρησκείας. Στηρίχθηκε ακόμα στην ανθρωπιστική δύναμη των αξιών του ελληνισμού, αξίες που ξεπερνούν τις αξίες κάθε μονοθεϊστικής ή άλλης θρησκείας και στο πολίτευμα της δημοκρατίας που ξεπερνά την αξία οποιοδήποτε άλλου πολιτικού συστήματος. Αυτό σημαίνει ότι οι μονοθεϊστικές θρησκείες δεν είχαν και δεν έχουν τα στοιχεία ανθρωπισμού και ανθρωποκεντρισμού από τα οποία υποστηρίζουν ότι εμφορούνται. Αν είχαν αυτά τα στοιχεία δε θα είχε την ανάγκη η ανθρωπότητα να ενσκήψει στη μελέτη της ελληνικής παιδείας και του ανθρωποκεντρισμού της προ Χριστού εποχής για να βγει από το σκοτάδι του μεσαίωνα και να διαμορφώσει μια πιο ανθρωπιστική πορεία στη ζωή της ανθρωπότητας.

Κλείνοντας θέλω να ευχαριστήσω θερμά τους ακροατές, τους εισηγητές, τους κεντρικούς ομιλητές, την οργανωτική και επιστημονική επιτροπή και φυσικά την υπεύθυνη επικοινωνίας, την κ. Καρβέλη για την άψογη συνεργασία και αποτελεσματική συμβολή της στην οργανωτική διαδικασία της 33ης συνεδριακής προετοιμασίας.

Μετά από αυτά κηρύσσω, ως πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής, την έναρξη των εργασιών του 33ου Διεθνούς Συνεδρίου.

Ο Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής,

Παντελής Γεωργογιάννης
τ. Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών